

Resum executiu

Adaptació, integració i inversió: respostes als reptes d'un agroalimentari en transformació

El sector agroalimentari espanyol afronta el 2026 des d'una posició més favorable que la dels últims anys, però ho fa en un entorn encara exigent. L'activitat agrària consolida la seva recuperació, i la indústria alimentària manté una notable resiliència, però els fenòmens meteorològics extrems, les tensions geopolítiques, la pressió sobre els costos i les barreres comercials en continuen condicionant les perspectives. L'adaptació és, per tant, el fil conductor d'aquest Informe Sectorial, que analitza com transformar l'escala, la inversió i el model productiu en més competitivitat i en més creació de valor.

Els indicadors de conjuntura apunten a una normalització progressiva. El VAB real agrari i l'ocupació mantenen un to positiu, mentre que la millora de la producció va impulsar la renda agrària el 2025. Les perspectives per produccions són, però, desiguals: oliverar i vinya presenten rendiments elevats, en relació amb una evolució més feble d'alguns cultius herbacis i de l'ametller. La millora hídrica conviu amb una major exposició a tempestes, a calamarsa i a onades de calor. Al front exterior, les exportacions perden impuls i el superàvit comercial es redueix, en un context marcat per les tensions aranzelàries, per la competència internacional i per l'aplicació provisional de l'acord entre la UE i Mercosur.

L'agenda europea busca respondre aquests desafiaments amb una Política Agrària Comuna (PAC) més senzilla, amb més atenció a la resiliència climàtica i amb una política comercial orientada a diversificar els mercats. El repte serà compatibilitzar la simplificació reguladora amb els objectius mediambientals, assegurar un finançament per a la transició i obrir noves oportunitats comercials sense afeblir la posició dels productors europeus.

La indústria alimentària, la branca manufacturera que més inverteix a Espanya, parteix d'una base sòlida. No

obstant això, l'esforç inversor es concentra en actius materials. La següent fase de modernització exigeix complementar la inversió en plantes, en maquinària i en eficiència energètica amb un major desenvolupament d'actius intangibles, com la innovació, la digitalització, l'anàlisi de dades, la traçabilitat i la marca. No es tracta només d'invertir més, sinó d'incrementar el contingut tecnològic i la capacitat de diferenciació.

El cooperativisme és una altra palanca essencial. Les cooperatives permeten concentrar l'oferta, compartir serveis i inversions i reforçar la posició negociadora dels agricultors i dels ramaders. Guanyar escala no implica necessàriament reduir-ne el nombre: també es pot aconseguir mitjançant cooperatives de segon grau, aliances comercials, plataformes conjuntes o centrals de compra i logística. Per millorar la rendibilitat, aquesta escala s'ha de combinar amb la innovació, la transformació industrial, les marques, la internacionalització i la proximitat al consumidor.

El sector vitivinícola il·lustra aquesta transformació. El canvi climàtic redueix els rendiments, augmenta la volatilitat de les collites i altera el perfil dels vins, mentre que el consum recula i s'orienta cap a productes més lleugers, diferenciats i vinculats a l'origen i a la qualitat. Espanya ja avança mitjançant varietats més ben adaptades, una oferta més diversificada i una diferenciació creixent, però ha de traslladar aquesta adaptació al model comercial i exportador per capturar més valor afegit.

En conjunt, el sector disposa de fonaments sòlids, de capacitat inversora i d'una àmplia presència territorial. Consolidar aquestes fortaleeses requereix avançar simultàniament en adaptació climàtica, en innovació, en integració, en diferenciació i en obertura de mercats. El desafiament no és produir més, sinó fer-ho amb més resiliència i convertir l'escala assolida en productivitat i en valor afegit.